

MAAKUNTAHALLITUS 20.6.2022

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Nähtävillä olo aika 28.3.–29.4.2022.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin 22 lausuntoa. Mielipiteitä ei saapunut yhtään.

Yhteenveto saadusta palautteesta ja niihin annettavat vastineet.

SISÄLTÖ:

Pohjois-Karjalan kunnat (5 lausuntoa)	2
Viranomaiset (7 lausuntoa)	2
Yritykset, yhteisöt, järjestöt (6 lausuntoa)	4
Maakunnan ulkopuoliset (4 lausuntoa)	6

Pohjois-Karjalan kunnat (5 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
31.3.2022	Kiteen kaupunki	Pidämme kaavan laatimista kannatettavana, eikä esitetä siihen muutoksia.	Merkitään tiedoksi.
12.4.2022	Joensuun kaupunki	Kaupunkirakennelautakunta merkitsee maakuntakaavan 2.vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelman tiedoksi.	Merkitään tiedoksi.
19.4.2022	Lieksan kaupunki	<p>1. Tärkeää, että Heinäveden aluetta koskevat suunnitelmat ja kaavat integroidaan Pohjois-Karjalaa koskeviin suunnitelmiin, strategioihin ja ohjelmiin.</p> <p>2. Lieksan kaupunki pitää kannatettavana ratkaisuna tehdä liikennejärjestelmän selvitys Savonlinna-Heinävesi-Outokumpu-Polvijärvi-Koli-yhteysväylille. Painotamme, että tulee kuitenkin huomioida saavutettavuutta laajemmin. Tärkeää hahmottaa Joensuun ja Kuopion keskuskaupunkien rooli sekä koti- ja ulkomaan asiakkaiden liikenteellisinä solmupisteinä jatkoyhteyksien ja katkeamattomien matkaketjujen kannalta.</p> <p>3. Liikenneverkoston mahdolliset kehittämisen tavoitteet Heinävedeltä koko maakunnan alueelle tulisi osoittaa kaavakartalla niiden paremman havainnollistamisen ja ohjausvaikutusten perusteella.</p>	<p>1. Kaavan tavoitteena on yhdistää ja yhteensovittaa laadinnassa oleva maakuntakaava Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040:een.</p> <p>2. Tässä kaavavaiheessa tehtävä selvitys keskittyy Savonlinna-Heinävesi-Outokumpu-Koli yhteysvälin matkailuliikenteen selvittämiseen. Maakuntaliitto selvittää onko jatkossa mahdollisuutta tehdä selvitystä matkailukohteiden saavutettavuudesta laajemmin yhdessä muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>3. Esitettävät kaavamerkinnot selviävät kaavan valmistelun aikana.</p>
26.4.2022	Ilomantsin kunta	Pidämme hyvänä, että Heinäveden kaavamerkinnot integroidaan Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan, eikä kunnalle ole huomauttamista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.	Merkitään tiedoksi.
26.4.2022	Kontiolahden kunta	Kunta ei lausu kaavasta.	Merkitään tiedoksi.

Viranomaiset (7 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
12.4.2022	Pohjois-Karjalan rajavartiosto	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
26.4.2022	Pohjois-Karjalan pelastuslaitos	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi
26.4.2022	Pohjois-Karjalan ELY-keskus	<p>1. ELY-keskus pitää kannatettavana tavoitetta ajantasaisesti riipeästi maakuntakaava Heinäveden kunnan osalta osaksi Pohjois-Karjalaa.</p> <p>2. Suunnitelmissa ja selvityksissä tulisi ottaa huomioon myös soidensuojelun täydennysesityksen kohteet ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti.</p> <p>3. Natura-arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomioita saimaannon elinympäristöjen ja häiriöttömän pesinnän turvaamiseen.</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2. Ympäristöministeriön ohjeistus soidensuojelun täydennysesityksen kohteista huomioidaan maakuntakaavoituksessa. Soidensuojelua tarkastellaan osana luonnonsuojelualueverkoston tilannekuvaa.</p>

		<p>4. Jo perustettujen suojelualueiden tilanne tulee päivittää.</p> <p>5. Mikäli uusia maankäyttövarauksia osoitetaan metsävaltaisille alueille, niiden luonnonarvot tulee ensin selvittää riittävästi.</p> <p>6. Suunnitelmiin tulisi ottaa mukaan Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelma 2022–2027.</p> <p>7. Vesienhoitosuunnitelmaa ja alueellista vesienhoidon toimenpideohjelmaa varten tehtyjen selvitysten tiedot ovat hyödynnettävissä kaavan valmistelussa ympäristöhallinnon tietojärjestelmissä Avoin tieto -palvelussa ja vesikarttapalvelussa.</p> <p>8. Tärkeää, että Heinäveden osalta kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät ja määräykset yhteensovitetään Pohjois-Karjalaan. Kaavahankkeen aikana tulisi laatia selvitys Heinäveden rakennetusta kulttuuriympäristöstä, jossa pääpaino olisi modernilla rakennusperinnöllä. Samalla olisi hyvä tarkastella myös muita maakunnallisia arvoja omaavia kohteita.</p>	<p>3. Saimaannorpan arvokkaita pesimäalueita tullaan esittämään merkinnällä alu-2, joka määritellään uutena merkintänä Heinäveden osalta.</p> <p>4. Kaavaan huomioidaan ajantasainen luonnonsuojelualueiden verkosto.</p> <p>5. Luontoarvot selvitetään osana maakuntakaavaprosessia ja vaikutusten arviointia.</p> <p>6. Vesienhoidon juuri ilmestynyt toimenpideohjelma huomioidaan kaavoituksen tausta-aineistona.</p> <p>7. Merkitään tiedoksi.</p> <p>8. Heinäveden kulttuuriympäristömerkinnät sovitetaan Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan osana kaavaprosessia. Moderni rakennusperintö oli aiheena 1. vaihekaavassa ja taustaselvityksiä tehtiin myös Heinäveden kohteiden osalta. Tuolloin todettiin, että Heinävedellä ei ole rakennetun kulttuuriympäristön merkintöjen osalta täydentämistarpeita.</p>
26.4.2022	Museovirasto	Museovirasto olettaa, että alueen kulttuuriympäristökysymykset tarkistetaan asianmukaisesti ja tehdään mahdollisesti tarvittavat lisäselvitykset.	Rakennetun kulttuuriympäristön osalta asia tutkittiin 1. vaihekaavan yhteydessä. Tuolloin todettiin, että uusia rakennetun kulttuuriympäristön kohteita ei Heinävedellä ole. Kulttuuriympäristöteeman osalta ei laadita tässä kaavavaiheessa lisäselvityksiä, sillä niitä laaditaan jatkossa koko maakuntaa kattavasti.
28.4.2022	Keski-Savon ympäristötoimi	<p>1. Keski-Savon ympäristölautakunta toimii Heinäveden kunnan ympäristöterveydenhuollon mukaisten lakien, mm. terveydensuojeluviranomainen 30.12.2022 saakka. Tämän jälkeen ympäristöterveydenhuolto siirtyy Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle. Heinäveden ympäristönsuojeluviranomaisena toimii myös jatkossa Keski-Savon ympäristölautakunta.</p> <p>2. Pohjois-Karjalan maakuntaan rajoittuvista kunnista puuttuvat Leppävirta, Varkaus ja Enonkoski.</p> <p>3. Maakuntarajojen muutosten vuoksi kannattaa tarkastaa myös Pohjois-Savon kalatalousalueen ja kalatalouskeskuksen toiminta-alueet ja niiden osallisuus.</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2. Lisätään osallisten luetteloon puuttuvat kunnat.</p> <p>3. Tarkastetaan osallisten luettelo mainittujen tahojen osalta.</p>

29.4.2022	Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo	1. Heinäveden kunnan monipuolinen kulttuuriperintö pitää sisällään Heinäveden reittiin kuuluvia maisemia ja pyhättörakentamiseen liittyvää rakennettua kulttuuriympäristöä. Lisäksi tunnetaan 65 arkeologisen kulttuuriperinnön kohdetta, joista neljä sisältyy vuonna 2022 valmistuvaan valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden luetteloon. 2. Vastuumuseo odottaa maakuntaliiton selvittävän Heinäveden kulttuuriympäristöön liittyvät erityispiirteet sekä vastaavan kaavanlaadinnan yhteydessä esiin nousseisiin selvitystarpeisiin. Muilta osin museo ottaa kantaa kaavan kulttuuriperintökysymyksiin suunnitelmien tarkentuessa.	1. Merkitään tiedoksi. 2. Heinäveden kulttuuriympäristömerkinnät sovitetaan Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan osana kaavaprosessia. Moderni rakennusperintö oli aiheena 1. vaihekaavassa ja taustaselvityksiä tehtiin myös Heinäveden kohteiden osalta. Tuolloin todettiin, että Heinävedellä ei ole rakennetun kulttuuriympäristön merkintöjen osalta täydentämistarpeita. Muiden kulttuuriympäristöteemojen ajantasaistaminen toteutetaan myöhemmin laajemmin koko maakuntaa koskien.
29.4.2022	Pohjois-Savon ELY-keskus, liikennevastualue	Pidämme kaavan laadintaa hyvänä sekä esitettyjä selvitystarpeita ja vaikutusten arviointia perusteltuina ja oikeasuuntaisina. Useat liikenteeseen liittyvät valtakunnalliset ja alueelliset selvitykset ja suunnitelmat ovat tuoreita, mitkä antavat hyvät eväät vaihekaavan laaditaan.	Merkitään tiedoksi.

Yritykset, yhteisöt, järjestöt (6 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
24.3.2022	Suomen erillisverkot Oy	Ei vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
28.3.2022	Joensuun ortodoksinen seurakunta	Osallisten luetteloon tulisi sisällyttää Saimaan ortodoksinen seurakunta, Valamon luostari ja Lintulan luostari.	OAS lähetetty lausunnoille esitetyille tahoille.
27.4.2022	Fingrid Oyj	Ei lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Kaavaprosessin aikana on hyvä käydä läpi alueen voimajohtojen ja niiden varausten ajantasaisuus.	Kaavaprosessin aikana ollaan yhteydessä Fingrid Oyj:hin ja selvitetään voimajohtojen ja niiden varausten tilanne.
29.4.2022	Metsästäjäliitto	Yleisesti maakuntakaavan nähdään olevan tärkeä suunnittelun työkalu, joka koskee Metsästäjäliiton toimialaa monilta osin. Kaavassa suunnitellaan maankäyttöä pitkälle tulevaisuuteen muun muassa ampumaratojen, luonnonsuojelualueiden sekä luonnon virkistyskäytön osalta. Liitto näkee, että nämä asiat tulee huomioida perusteellisesti myös Pohjois-Karjalassa, sillä kestäväällä tavalla toteutettu metsästys on Suomessa ikiainainen ja tärkeä luonnonkäyttömuoto, joka tarvitsee tuekseen riittävästi ampumaratoja riistalaukausten harjoittelua varten.	Maakuntaliitto tekee tarkistuksen Heinäveden ampumaratojen osalta ja yhtenäistää teeman Pohjois-Karjalan maakuntakaavan kanssa. Lisäksi Heinäveden ampumaradat huomioidaan jatkossa, kun päivitetään Pohjois-Karjalan ampumaratojen kehittämissuunnitelmaa.
29.4.2022	Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry	1. Tärkeää, että kaavamerkintöjä yhtenäistettäessä luonto otetaan huomioon vähintään Etelä-Savon maakuntakaavan tasoisesti. Heinäveden luonnon piirteisiin kuuluvat esim. laajat metsäpinta-alat, maaseudun perinneympäristöt, vesistöt ja kunnan harvat suot. Luonnonsuojelullisia	1. Kaavan tavoitteena on sovittaa Etelä-Savon maakuntakaava Heinäveden kunnan osalta Pohjois-Karjalan maakuntakaavan sisältöön ja esittämistapaan. Merkintöjä tulee poistumaan ja tulemaan

	<p>erityiskysymyksiä ovat eläinlajien kotoperäiset alalajit ja muodot kuten saimaannorppa ja paikalliset vaelluskalat.</p> <p>2. Kaavaprosessissa on tarpeellista käsitellä ilmasto- ja metsäohjelmien ohella myös luonnon monimuotoisuuteen ja sen suojeluun koostettuja ohjelmia. Soidensuojelun täydennysohjelma on ollut Etelä-Savon maakuntakaavan tausta-aineistoissa, ja kaavassa voidaan tutkia mahdollisuuksia saattaa ohjelma Heinäveden osalta loppuun.</p> <p>3. VAT:n kohdan ”elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö” alueiden käytön tavoitteet konkretisoituvat kaavoituksen kautta, maakuntakaavoituksella keskeinen rooli. Heinäveden valtion mailla on laaja alueekologinen verkosto. Verkoston säilyttäminen ja kehitysmahdollisuudet myös muiden maanomistajien maille tulisi mahdollisimman hyvin ottaa huomioon valmistelussa.</p> <p>4. Mahdollista käyttää monipuolisesti kunnan alueelta tehtyjä selvityksiä. Perinneympäristöjä on käsitelty vuosikymmen aiemmin myös Heinäveden reitin maisemaa koskevissa selvityksissä. Viime vuosina ympäristöjärjestöt koonneet tietoja valtion metsäkohteista, joilla on merkittäviä ja lakisääteisiäkin luontoarvoja. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen edellyttää kuitenkin kaava-aineistoiltakin tuoreita luontoselvityksiä.</p> <p>5. Matkailu ja elinkeinot voivat myös elvyttää ja ylläpitää luontoa. Perinnemaisemilla ja vaellusreiteillä on alueella potentiaalia ympäristön huomioivan matkailun kehittämiseen. Eräs pitkäaikainen puheenaihe on Palokin voimalan tulevaisuus. Virtavesien vapauttamisella olisi valtakunnallisesti merkittävää potentiaalia niin kalastusmatkailun kuin luonnon elvyttämisen osalta. Tärkeää huomioida toimien vaatima pitkä ajanjakso.</p> <p>6. Kaivoksiin liittyy alueella merkittäviä kysymyksiä. Vesistöjen tila pääosin huomattavan korkeatasoisia. Vesipuidedirektiivin suojaamia, mutta myös niin kunta tunnetaan. Kaivosten ja kaivosjätteiden ekologiset ongelmat ovat todellinen ongelma ja valtakunnan puheenaihe. Ongelmalliseen paikkaan sijoitettu kaivostoiminta, jolle ei ole paikallista hyväksyttävyyttä nakertaa myös alan sosiaalista kestävyyttä.</p> <p>7. Katseen täytyy olla tulevassa myös luonnon osalta. Luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen tulossa uusia veloituksia ja tavoitteita maailmanlaajuisesti, EU-tasolla ja valtakunnallisesti. Maakuntakaava pystyy huomioimaan luontoarvot aiempaa tehokkaammin, joskin siinä olisi tarvetta lisäselvitykselle. Kaava asettaa tavoitteita vuoteen 2040, ja jos biodiversiteetin huomioiminen jää heikoksi samalla, kun sen rooli kansainvälisesti on nousemassa, kaava on vaarassa vanhentua tuoreeltaan.</p>	<p>uusia. Esimerkiksi saimaannorpan pesimäalueet ja arvokkaat pienvedet tuodaan uusina merkintöinä kaavaan.</p> <p>2. Kaava tarkastaa luonnonsuojelualueiden ajantasaisuuden ja lisäsuojelun tarpeen Heinävedellä.</p> <p>3. Vaihekaavassa ei oteta käsittelyyn uusia teemoja. Metsien ekologista arvoa kuvaavaa merkintää ei ole Pohjois-Karjalan maakuntakaavassa.</p> <p>4. Vaihekaavassa hyödynnetään monipuolisesti käytettävissä olevia selvityksiä luonnosta ja muistakin teemoista siltä osin, kun ne liittyvät yhteensovittamistyöhön.</p> <p>5. Matkailu on tunnustettu Heinäveden tärkeäksi kehittämiskohteeksi, ja kaavan tueksi tullaan tarkastelemaan mm. matkailuliikennevirtoja.</p> <p>6. Vaihekaavassa ei tulla käsittelemään kaivostoimintaa muuten kuin osoittamalla kaivospiirialueet (EK), joilla joko on jo kaivostoimintaa tai joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty.</p> <p>7. Merkitään tiedoksi.</p>
--	--	---

7.6.2022	Luonnonvarakeskus	Ei huomautettavaa	Merkitään tiedoksi.
----------	-------------------	-------------------	---------------------

Maakunnan ulkopuoliset (4 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
12.4.2022	Kainuun Liitto	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu kattavasti. Kainuun Liitolla ei ole kommentoitavaa siihen.	Merkitään tiedoksi.
27.4.2022	Kaavin kunta	Ei huomautettavaa	Merkitään tiedoksi.
27.4.2022	Kuopion kaupunki	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
29.4.2022	Pohjois-Savon liitto	<p>1. Kaavatyön edetessä toivomme Pohjois-Savon voimassa olevien maakuntakaavojen näkökulmasta, että huomiota kiinnitettäisiin mahdollisuuksien mukaan sellaisten Pohjois-Savon maakuntakaavojen merkintöjen jatkuvuuteen, jotka ylittävät maakuntarajan. Tällaisia merkintöjä ovat VT 23, Varkaus-Joensuu ratayhteys, Huutokoski-Kontiolahti sähkönsiirtoverkon yhteystarve sekä kehittämisperiaatemarkintä vesimatkailun kehittämisvyöhykkeet.</p> <p>2. Pohjois-Savon liitossa on vireillä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2.vaihe, jossa käsitellään usean teemakokonaisuuden lisäksi kaikki teemat Joroisten kunnan osalta. Luonnoksen palautteen perusteella kaavaehdotukseen tultaneen lisäämään VT23:lle ja Pieksämäki - Varkaus - Joensuu -radalle kehittämiskäytävää osoittava merkintä. 23-kehityskäytävä nähdään maakuntakeskusten Joensuun ja Jyväskylän välisenä ylimaakunnallisena kehittämisvyöhykkeenä, joka yhdistää kokonaisuuteen myös Varkauden ja Pieksämäen seutukaupungit. Lisäksi 23-kehityskäytävä on erittäin merkittävä mm. Heinäveden matkailuliikenteen ja elinkeinoelämän kuljetusten kannalta. Toivomme 23-kehittämisikäytävää huomioitavaksi myös Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2.vaiheessa.</p>	1–2. Kaavatyössä huomioidaan maakuntarajat ylittävät merkinnät ja pyritään yhtenäistämään merkitsemistapaa.